

Ulicsák Ádám

Piacfelügyeleti hatósági tapasztalatok a fogyasztóvédelem területén*

Bevezető gondolatok

Kevés olyan szakpolitikai terület van a közigazgatásban, amely annyira szerteágazó, mint a fogyasztóvédelem. Ennek a szerteágazó területnek egyik fontos része a piacfelügyelet is. A fogyasztóvédelmi szakpolitikában kevésbé jártas emberek, amikor meghallják a piacfelügyelet kifejezést, gyakran arra gondolnak, hogy valami konkrét települési piacot ellenőrző marcona egyenruhás emberek által végzett tevékenységről beszélünk. Valójában a piacfelügyelet a fogyasztóvédelemnek talán az egyik legfontosabb területe, amely korra és nemre tekintet nélkül valamennyi embert, vagyis minden fogyasztót érint. Ennélfogva a piacfelügyelet küldetése a fogyasztók egészségének, testi épségének megőrzése és védelme az európai és nemzetközi piaci változásokhoz alkalmazkodó szervezetrendszeren keresztül. Jelen tanulmány elsősorban a piacfelügyeleti hatósági tapasztalatokra fókuszál, ugyanakkor megkísérli röviden bemutatni a hazai piacfelügyeleti intézményrendszer legfontosabb szereplőit, illetve tevékenységüket is. A szerző munkájából adódóan napi kapcsolatban áll az Európai Unió piacfelügyeleti szakapparátusával, illetve többedmagával piacfelügyeleti kommitológiai munkacsoportokban is képviseli Magyarországot. Személyes tapasztalata alapján erőteljesen megfigyelhető az úgynevezett hálózatiassodás tendenciája a piacfelügyelet területén. Ez a folyamat tulajdonképpen a piacfelügyeleti szakpolitika egyfajta

* A tanulmány az NMHH-val kötött EM-1/1/2022. számú együttműködési megállapodásban részletezett feladatok végrehajtása céljából készült.

kiszervezését jelenti uniós szintre, ami mára a belső piac működése szempontjából elengedhetlenné vált.

A piacfelügyelet fogalmi elhatárolása

Mindenekelőtt elengedhetetlen a piacfelügyelet fogalmi tisztázása. A szakterület definíciója az Európai Parlament és a Tanács termékek forgalmazása tekintetében a piacfelügyeletről és a termékek megfelelőségéről, valamint a 2004/42/EK irányelv, továbbá a 765/2008/EK és a 305/2011/EU rendelet módosításáról szóló 2019/1020 rendeletében jelenik meg legkomplexebb módon.¹

Eszerint a piacfelügyelet: „a piacfelügyeleti hatóságok által annak biztosítására végzett tevékenységek és meghozott intézkedések, hogy a termékek megfeleljenek az alkalmazandó uniós harmonizációs jogszabályokban meghatározott követelményeknek, és hogy biztosítsák az említett jogszabályok hatálya alá tartozó közérdek védelmét”.² Fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy már a piacfelügyelet definíciójában is különbséget kell tenni a harmonizált (vagyis valamilyen uniós jogi aktus által szabályozott termékkörök), illetve a nem harmonizált termékkörök között. A nem harmonizált termékkörök piacfelügyeletét uniós szinten a nemrégiben elfogadott általános termékbiztonsági rendelet³ szabályozza. Fontos ugyanakkor kiemelni, hogy az általános termékbiztonsági szabályok abban az esetben alkalmazandók, ha az uniós jog nem ismer más alkalmazandó ágazati jogszabályt. A korunk gyors technikai fejlődésére adott megfelelő és egységes tagállami jogérvényesítés érdekében a korábban irányelvi szinten szabályozott egyes termékkörök folyamatosan a rendeleti szint felé tolódnak, erről a jogfejlődési folyamatról jelen írás keretei között nincs lehetőség bővebb megállapításokat tenni.

A piacfelügyeleti tevékenység olyan hatósági tevékenység, amely egyrészt biztosítja, hogy a forgalomba szánt vagy forgalmazott termékek ne jelentsenek veszélyt az egészség, a biztonság vagy a közérdek bármilyen más elemének szempontjából (*termékbiztonsági irány*). Másrészt szavatolja, hogy a termékek megfeleljenek azoknak a vonatkozó közösségi harmonizációs jogszabályokban megállapított követelményeknek is, amelyek elsősorban a fogyasztók tájékoztatása és az energiafelhasználás hatékonyságának növelése érdekében szükségesek (*termékmegfelelőségi irány*).

¹ (EU) 2019/1020 rendelet.

² (EU) 2019/1020 rendelet 3. cikk 3. pont.

³ (EU) 2023/988 rendelet.

Szintén elkülöníthető még a piacfelügyeleti tevékenység proaktív (általában valamilyen terv vagy kiadott utasítás alapján végzett), illetve reaktív (más hatóságok, fogyasztók jelzése, illetve bejelentése alapján végzett) oldala.

A piacfelügyeleti hatóságok közötti együttműködési mechanizmus

Az előző fejezetben leírtak alapján tehát a piacfelügyelet hatósági tevékenység, ezért az előírt követelményekkel kapcsolatos szabályok betartását azok a piacfelügyeleti hatóságok ellenőrzik, amelyek rendelkeznek a tevékenységük ellátásához szükséges jogosultságokkal. A piacfelügyeleti hatóságok feladat- és hatáskörüket függetlenül, pártatlanul és elfogulatlanul,⁴ a jóhiszeműség és a tisztesség elvének figyelembevételével gyakorolják, eljárásuk során együttműködnek a gazdasági szereplőkkel, intézkedéseik hatékonyak, arányosak és kellően visszatartó erejűek.

Magyarországon a piacfelügyeleti tevékenység megismeréséhez elengedhetetlen megemlíteni a termékek piacfelügyeletéről szóló 2012. évi LXXXVIII. törvényt⁵ (a továbbiakban Pftv.), illetve e törvény végrehajtási rendeletét, a piacfelügyeleti tevékenység részletes szabályairól szóló 6/2013. (I. 18.) Korm. rendeletet (a továbbiakban: Korm. rendelet) is. Az egyes termékekre vonatkozó egyes ágazati jogszabályok mellett a fenti két jogszabály adja a piacfelügyeleti tevékenység gerincét. Magyarországon jelenleg 12 szervezet lát el piacfelügyeleti hatósági feladatokat, amelyek jellegét az ellenőrzendő termékkör és annak felhasználási területe határozza meg.

Piacfelügyeleti hatáskörrel a következő szervezetek rendelkeznek:⁶

- országos tisztifőorvos, aki munkáját a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központon keresztül látja el, valamint a népegészségügyi hatósági hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalok (biocid hatóanyagok és termékek, biociddal kezelt termékek, kozmetikai termékek, valamint vegyi anyagok, készítmények, keverékek, egyes korlátozással érintett termékek);
- a közlekedési, fogyasztóvédelmi, munkavédelmi feladatkörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatal népegészségügyi feladatkörében eljáró járási

⁴ Ezek az alapelvek visszaköszönnek az Európai Parlament és a Tanács termékek forgalmazása tekintetében a piacfelügyeletről és a termékek megfelelőségéről, valamint a 2004/42/EK irányelv, továbbá a 765/2008/EK és a 305/2011/EU rendelet módosításáról szóló 2019/1020 rendelet 11. cikk (2) bekezdésében is.

⁵ 2012. évi LXXXVIII. törvény a termékek piacfelügyeletéről.

⁶ 6/2013. (I. 18.) Korm. rendelet a piacfelügyeleti tevékenység részletes szabályairól 2. § alapján.

(fővárosi kerületi) hivatala (például járművek és alkatrészeik, nem élelmi-szer-jellegű fogyasztási cikkek, egyéni védőeszközök);

- a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (például bányászati alkalmazásra szánt gépek, berendezések, külfejtésben alkalmazott rakodógépek, bányamentő és egyéni önmentő készülékek, oxigénpalackok és a bányákba szánt robbanásbiztos berendezések, polgári használatra tervezett robbanóanyagok);
- a gazdasági célfelhasználású termékek⁷ tekintetében a piacfelügyeleti feladatkörében eljáró Budapest Főváros Kormányhivatala (gazdasági célfelhasználású gépek és villamossági termékek, egyes nyomástartó edények és rendszerek, egyes szállítható nyomástartó edények, bányáktól eltérő környezetbe szánt robbanásbiztos berendezések, gázfogyasztó készülékek, egyes kötelező hitelesítésű mérőeszközök, egyes környezetbarát tervezéssel és energiafogyasztási címkézéssel kapcsolatos termékek, továbbá a mozgólépcsők, mozgójárdák és felvonók);
- a fogyasztóvédelemért felelős miniszter (fogyasztói forgalomba szánt villamossági termékek, gépek és egyéni védőeszközök, ruházati termékek, lábbelik, játszótéri eszközök, öngyújtók, gyermekjátékok, bútorok, mosó- és tisztítószer-ek, építési termékek, festékek és lakkok, valamint minden egyéb a fogyasztói forgalomba szánt termék);
- a közlekedésért felelős miniszter (járművek, járműtartozékok és alkatrészek);
- a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter (gazdasági célfelhasználású egyéni védőeszközök);
- a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (rádióberendezések, elektronikus hírközlő végberendezések, továbbá olyan berendezések esetében, amelyek elektromágneses zavart okoznak);
- a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (tűzoltótechnikai termékek, továbbá tűz- vagy robbanásveszélyes készülékek, gépek, berendezések, építési termékek tűzvédelmi, biztonságossági követelményeknek való megfelelése érdekében);
- a Rendőrség szervei (pirotechnikai termékek);
- a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (műtrágyák);
- a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (a kiberbiztonsági tanúsítással rendelkező vagy kiberbiztonsági tanúsítottságra utaló megfeleléségi jelölést tartalmazó,

⁷ Gyakorlati oldalról talán e termékcsoportok körében a legnehezebb az elkülönítés a gazdasági és fogyasztói felhasználású termékkörök között.

hadiipari kutatással, fejlesztéssel, gyártással és kereskedelemmel összefüggő termékek).

A fenti felsorolásból is látható, hogy a piacfelügyeleti tevékenység hatósági oldala mennyire fragmentált és sokrétű feladatként jelentkezik.⁸ A nemzeti piacfelügyeleti rendszer fontos eleme a Piacfelügyeleti Munkacsoport. A munkacsoport – amelynek működését a 1044/2014. (II. 7.) Korm. határozat szabályozza – a Kormány piacfelügyelettel kapcsolatos döntéseit előkészítő, konzultatív, érdekegyeztető, a piacfelügyeleti hatóságok koordinatív fóruma. A munkacsoport elnöke a fogyasztóvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium fogyasztóvédelmi és piacfelügyeleti feladatokat ellátó helyettes államtitkára, titkára az elnök által kijelölt, a fogyasztóvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztériumban vezetői munkakört betöltő kormánytisztviselő.

A Pftv. 18/A. § (1) bekezdése alapján a piacfelügyeleti hatóságok összekötő hivatalának feladatait a fogyasztóvédelemért felelős miniszter látja el. Az összekötő hivatali feladatokat az Európai Termék Megfelelőségi Hálózat⁹ (European Product Compliance Network) vonatkozásában szükséges érteni. Kijelenthető, hogy míg a piacfelügyeleti tevékenységek végrehajtási oldalán a piacfelügyeleti hatóságok állnak, addig a tevékenység tárgyi oldalán a különféle ellenőrizendő termékek.

A Pftv. 2. § 30. pontja szerint termék alatt minden olyan ingó dolgot kell érteni, amelyet fogyasztóknak és felhasználóknak szánnak, üzleti tevékenység folyamán ellenszolgáltatás fejében vagy anélkül új, használt vagy újrafeldolgozott állapotban szállítottak vagy bocsátottak rendelkezésre.

Fogyasztóvédelem és piacfelügyelet

A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 119. §-a alapján 2024. augusztus 1-jétől a nemzetgazdasági miniszter a Kormány fogyasztóvédelemért felelős tagja, emellett a 111/K. § (2) bekezdés *b)* pontja alapján

⁸ Ez a sokrétűség az uniós szereplők számában is tetten érhető, már maga a szakterület is két fontos főigazgatóság: a DG JUST (Jogérvényesülés és Fogyasztói politikáért felelős főigazgatóság), illetve a DG GROW (Belső Piaci, Ipar-, Vállalkozás- és Kkv-politikai főigazgatóság) között oszlik meg. Nem beszélve még az egyes piacfelügyeleti hosszú távú projekteket megvalósító PROSAFE szervezetről.

⁹ A Hálózatot az Európai Parlament és a Tanács termékek forgalmazása tekintetében a piacfelügyeletről és a termékek megfelelőségéről, valamint a 2004/42/EK irányelv, továbbá a 765/2008/EK és a 305/2011/EU rendelet módosításáról szóló 2019/1020 rendelet 27. cikke hozta létre.

a miniszter a fogyasztóvédelemért való felelőssége keretében meghatározza a piacfelügyelet intézményrendszerét. Fontos kiemelni még a fogyasztóvédelmi hatóság kijelöléséről szóló 387/2016. (XII. 2.) Korm. rendeletet, a Pftv.-vel összefüggésben a miniszter piacfelügyeleti hatáskörével összefüggő ügyek tekintetében fogyasztóvédelmi hatóságként 19 vármegyei és 1 fővárosi kormányhivatalt jelöl ki.

Vagyis a hazai intézményrendszeren belül a fogyasztóvédelem markáns részét a fogyasztói termékek piacfelügyelete teszi ki. A szakterület Nemzetgazdasági Minisztériumhoz történt rendelését követően lehetőségek nyíltak új irányvonalak meghatározására, az alaptörvényi garanciák fokozott érvényesítésére.

A Gazdaságfejlesztési Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2023. (I. 23.) GFM utasítás (a továbbiakban: NGM SZMSZ) 17. § (1) bekezdése w) pontja alapján a gazdaságstratégiáért, pénzügyi forrásokért és makrogazdasági elemzésért felelős államtitkár közreműködik a fővárosi és vármegyei kormányhivatalok fogyasztóvédelmi és piacfelügyeleti feladatainak, valamint a termékek biztonságosságának és megfelelőségének ellenőrzésével összefüggően a miniszter szakmai irányítással kapcsolatos feladataiban. Az NGM SZMSZ 34. § (2) bekezdésének e) pontja alapján a gazdaságfejlesztési stratégiáért és kifejtésért, fogyasztóvédelemért, valamint kereskedelemért felelős helyettes államtitkár közreműködik a fővárosi és vármegyei kormányhivatalok fogyasztóvédelmi és piacfelügyeleti feladatainak, valamint a termékek biztonságosságának és megfelelőségének ellenőrzésével összefüggően a miniszter szakmai irányítással kapcsolatos feladataiban, illetve a 34. § (4) bekezdés g) pontja alapján irányítja a Fogyasztóvédelmi Piacfelügyeleti Főosztály vezetőjének tevékenységét. A kézirat további részeiben alapvetően a Nemzetgazdasági Minisztérium piacfelügyeleti tevékenységével összefüggő következtetéseket és eredményeket mutatjuk be, a többi piacfelügyeleti hatóság ez irányú tevékenységét – elsősorban terjedelmi okokból – jelen írás nem tárgyalja.

A fogyasztóvédelem stratégiai céljai

A fogyasztóvédelem piacfelügyeleti céljainak stratégiai megértéséhez szükséges a tágabb szakpolitikai terület, a fogyasztóvédelem céljainak ismerete. 2022. július 21-én kihirdették a Kormány 1353/2022. (VII. 21.) Korm. határozatát¹⁰ a fogyasztóvédelmi

¹⁰ 1353/2022. (VII. 21.) Korm. határozat a fogyasztóvédelmi politikáról.

politikáról, s az ebben szereplő stratégiai célok határozzák meg a fogyasztóvédelmi feladatainak alappilléreit.

Gyermekvédelem

A fogyasztóvédelemben is fontos, hogy biztosítsuk a gyermekek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez való jogát. A fogyasztóvédelmi hatóság 2023. évi ellenőrzési és vizsgálati programjának összeállításakor a fő vezérfonal a gyermekvédelem volt. A cél az volt, hogy minél több területen fel tudjon lépni a fogyasztóvédelmi hatóság a gyermekek felé irányuló tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben, különösen a kereskedelmi kommunikáció, a reklámok, a gyermek- és sítáborok ellenőrzésével. Piacfelügyeleti oldalról a családok gondtalan kikapcsolódását segítik a szórakoztatási célú berendezések és szórakoztatási célú sporteszközök üzemeltetési feltételeinek ellenőrzései, míg a szezonális vizsgálatok közül a gyermekeknek szánt farsangi és halloweenmaszkok, parókák és jelmezek laboratóriumi vizsgálata.

Digitális fogyasztóvédelem

Az e-kereskedelem bővülése indokolja a digitális fogyasztóvédelem erősítését. Az Európai Unió fogyasztóvédelmi jogalkotásának jelentős része is az online kereskedelemre vonatkozóan állapít meg szabályokat. A digitális fogyasztóvédelemben az a vezérlőelv, hogy ami offline tilos, az online térben is az legyen. A fogyasztók fokozottabb védelme az online térben jelenleg meghatározza az unió fogyasztóvédelmi és piacfelügyeleti jogalkotási terveit.

Egységes jogalkalmazás

A szakmai irányítás keretében a Nemzetgazdasági Minisztérium fogyasztóvédelmi szakterülete kiemelt hangsúlyt fektet arra, hogy a fogyasztóvédelmi ellenőrzéseket és eljárásokat lefolytató kormányhivatalok országosan egységes szempontok alapján, egységes elvek mentén végezzék munkájukat. Az egységes jogalkalmazás kialakítása ugyanakkor ennél jóval szélesebb körben is szükséges, így a cél a fogyasztóvédelmi tevékenységhez kapcsolódással rendelkező állami szervek közötti együttműködés

erősítése, a jogalkotási és a jogalkalmazási problémákkal szemben közös álláspontok kialakítása. A piacfelügyelet területén a már említett Piacfelügyeleti Munkacsoportnak is lényeges szerep jut.

Elérhetőség biztosítása

A Nemzetgazdasági Minisztérium célja, hogy közelebb hozza a fogyasztóvédelmet a fogyasztókhoz, s e cél megvalósítása érdekében új eszközök igénybevétele is indokolt. Sajnálatos módon még mindig kevesen tudnak a békéltető testületek működéséről, amelyek a fogyasztó és a vállalkozás közötti jogvita eldöntésére gyors és költségkímélő alternatívát jelentenek a bírósági eljáráshoz képest. Ezért szükséges volt e fórumok népszerűsítése, de a hatékonyabb működés biztosítása érdekében tevékenységük kereteinek újragondolása is. A fogyasztóvédelmi civil szervezetek szintén jelentős mértékben járulhatnak hozzá a fogyasztóvédelem, illetve a piacfelügyelet elérhetőbbé tételéhez, amelynek megvalósítása ezért e szervezetek bevonásával valósul meg.

A fogyasztóvédelemért felelős tárca jelenlétét a fogyasztóvédelmi honlapokon, illetve a közösségi médiában is folyamatosan erősíti, hogy minél több csatornán eljussanak a fogyasztókhoz mindazon információk, amelyek segíthetik őket a fogyasztóvédelmi problémák megelőzésében.

Tekintettel a fiatal generációkra, a TikTokon, az Instagramon és a Facebookon is aktív tudatosságnövelést végez a Nemzetgazdasági Minisztérium. Alapelv, hogy a fogyasztói tudatosság a megelőzés legfontosabb eszköze, ennek erősítése folyamatos.

A fogyasztóvédelmi és piacfelügyeleti hatósági hatáskörben eljáró kormányhivatalok feletti szakmai irányítás, a 2023. évi fogyasztóvédelmi hatósági ellenőrzési és vizsgálati program középpontjában a következő stratégiai alapelvek állnak.

Gyermekvédelmi szempontok megjelenése:

- A gyermek- és fiatalkorúak védelme érdekében az alkoholfogyasztás visszaszorítását szolgáló jogszabályi rendelkezések érvényesülésének ellenőrzése.
- A gyermek- és fiatalkorúakat védő reklámszabályok megtartásának ellenőrzése, a különösen érzékeny társadalmi rétegeket célzó megtévesztő kereskedelmi kommunikáció ellenőrzése.
- A gyermekek testi és lelki integritásának védelmét szolgáló előírások, illetve az ideológiamentes kereskedelmi kommunikáció ellenőrzése.
- Farsangi és halloweenmaszkok, parókák és jelmezek laboratóriumi vizsgálata, a gyermektáborok és sítáborok ellenőrzése.

- A gyermekek védelme érdekében a hagyományos és az online kereskedelmi forgalomban megtalálható játékok laboratóriumi vizsgálattal egybekötött ellenőrzése.
- A kisgyermek védelme érdekében a hagyományos és az online kereskedelmi forgalomban megtalálható gyermekgondozási cikkek laboratóriumi vizsgálattal egybekötött piacfelügyeleti ellenőrzése.
- A kisgyermek fokozott biztonsága érdekében csecsemő- és kisgyermekruházati termékek és lábbelik laboratóriumi vizsgálattal egybekötött piacfelügyeleti ellenőrzése.

Szankciós inflációval szembeni, az energiahatékonyság növelését célzó ellenőrzések:

- Energiatakarékossághoz kapcsolódóan villamossági termékek készenléti állapotban felvett teljesítményének laboratóriumi mérése.
- Energiatakarékossághoz kapcsolódó építési termékek ellenőrzése.
- Energiacímkezés vizsgálata egyedi helyiségfűtő berendezések, illetve szilárd tüzelésű kazánok esetében.

Stratégiai célként jelenik meg a veszélyes termékek folyamatos kiszűrése. Magyarország élen jár a nem biztonságos termékek kiszűrésében, ugyanis az aktív piacfelügyeleti jelenlétnek köszönhetően 2022-ben a negyedik legtöbb riasztást (139 db) jelezte hazánk az Európai Unió felé. Az elért eredményeket alább részletesen ismertetjük.

Hatósági tapasztalatok, a piacfelügyeleti hatósági eljárás szakaszai

A hatósági tapasztalatok megismerése előtt indokolt a piacfelügyeleti hatósági munka termékoldalának megismerése. Kiemelendő, hogy mielőtt egy termék eljut a fogyasztóhoz vagy a felhasználóhoz, általában nagyon hosszú gyártási és termékértékesítési láncolaton halad keresztül. Ezt a láncolatot forgalmazói láncnak is nevezik, amelynek elején – mint forgalomba hozó – minden esetben a gyártó áll, aki bizonyos feladatokat ellátására meghatalmazott képviselőt is megbízhat. Ezeket az előírásokat természetesen a hazai jogrend, valamint az uniós acquis is tartalmazza. Forgalomba hozó azonban nemcsak a gyártó, hanem az az importáló is lehet, aki első alkalommal helyezi el a terméket az Európai Unió piacán. Végül a felsorolt gazdasági szereplőket azok a természetes vagy jogi személyek követhetik az értékesítési láncban, akik forgalmazzák, eladják a terméket (forgalmazók). Talán elsődleges tapasztalatnak tekinthető, hogy a forgalmazói lánc

felderítése sok vármegyei kormányhivatal esetében nehézségbe ütközik, ugyanis az adott termék importőrének, illetve gyártójának beazonosításáig a legritkább esetekben jut el az eljáró vármegyei/fővárosi kormányhivatal, vagyis a hatósági jogérvényesítés számos esetben a forgalmazói lánc valamely szintjén megakad, jellemzően a magyarországi forgalmazónál megáll a hatósági jogérvényesítés.

Az (EU) 2019/1020 rendelet számos újítása mellett a gyakorlatban eddig is létező logisztikai szolgáltató – *fulfillment house* – részére piacfelügyeleti kötelezettségeket állapít meg. Ennek lényege, hogy ha nincs az unió területén letelepedett gyártó, importőr vagy meghatalmazott képviselő, akkor gazdasági szereplőnek kell tekinteni a logisztikai szolgáltatót is. Az (EU) 2019/1020 rendelet 3. cikkének 11. pontja alapján a logisztikai szolgáltató az a természetes vagy jogi személy, aki vagy amely kereskedelmi tevékenysége során legalább két szolgáltatást kínál az alábbiak közül: raktározás, csomagolás, címezés és feladás az érintett termékek tulajdonlása nélkül, kivéve a postai és csomagkézbesítési szolgáltatásokat, valamint bármely más postai szolgáltatást vagy árufuvarozási szolgáltatást. Eddig a logisztikai szolgáltatók lényegében raktárként funkcionáltak, velük szemben piacfelügyeleti hatósági eljárás lefolytatására hatáskör hiányában nem volt lehetőség. Az unióban letelepedett gyártó, importőr és meghatalmazott képviselő hiányában a rendelet alapján szükség szerint a logisztikai szolgáltatóval szemben is lehetőség lesz piacfelügyeleti hatósági eljárás lefolytatására. Ezzel a korábbi előírások szerint esetlegesen „megszakadt” értékesítési lánc az új szabályok alapján folyamatossá válik, tehát lesz olyan gazdasági szereplő, akivel szemben a piacfelügyeleti hatóság el tud járni. Ennek leginkább az online kereskedelem és az online piacfelügyelet terén van jelentősége, a piacfelügyeleti hatóságok gyakorlata alapján.

A gazdasági szereplők kötelezettségeit az 1. ábra szemlélteti.

1. ábra: Gazdasági szereplők kötelezettségei

Forrás: a szerző szerkesztése

Az ellenőrzés tervezésének folyamata

A reaktív piacfelügyelet talán egyik legfontosabb ismérve, hogy megfelelő módon és kellő fellépéssel reagál a piacon tapasztalható termékmegfelelőségi, termékbiztonsági anomáliákra. Az ilyen jellegű piaci diszfunkcionalitásokra adott megfelelő reakció kialakítását minden esetben komoly tervezési folyamat előzi meg.

A fogyasztóvédelem szakmai irányítását ellátó helyettes államtitkárság minden évben előkészíti az adott év fogyasztóvédelmi hatósági Ellenőrzési és Vizsgálati Programját (a továbbiakban: EVP). Az EVP jelenti az adott évben a fogyasztóvédelmi és piacfelügyeleti ellenőrzések alapját, ugyanis a vármegyei kormányhivatalok fogyasztóvédelmi feladatkörben eljáró szervei ez alapján végzik ellenőrzési tevékenységüket. A fogyasztóvédelmi hatóság kijelöléséről szóló 387/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 5. § (4) bekezdés *d)* pontja alapján az EVP-t a fogyasztóvédelemért felelős miniszter hagyja jóvá.

Az EVP elfogadásának folyamata tekintetében kiemelendő még a fővárosi és vármegyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról szóló 568/2022. (XII. 23.) Korm. rendelet 28. § (1) bekezdése is, amely szerint a szakmai irányító miniszter legkésőbb az ellenőrzési időszakot megelőző 45. napig országos hatósági ellenőrzési tervet készít az irányítási jogkörébe tartozó feladatok tekintetében a kormányhivatalok által lefolytatandó hatósági ellenőrzésekről, és gondoskodik annak közzétételéről az általa vezetett minisztérium honlapján. Az EVP szakmai szintű megtervezése során – a kockázatalapú piacfelügyeleti tervezésnek megfelelően – elsősorban olyan termékkörökre fókuszálnak, amelyek uniós szinten magas kifogásolási arányúak.

Az EVP alapján dolgozó fogyasztóvédelmi hatóság piacfelügyeleti oldalról kiemelten ellenőrzi a hagyományos és online kereskedelemben kapható, fogyasztók körében népszerű termékeket. Ennek során kiszűrik a kereskedelemből a fogyasztók biztonságára veszélyes termékeket, valamint ellenőrzik a vásárlók tájékoztatását, mivel az elengedhetetlen a tudatos fogyasztói döntés meghozatalához. Továbbá az EVP alapján kerül sor a fogyasztóvédelmi hatóság hatáskörébe tartozó, kiemelt jelentőségű piacfelügyeleti rendelkezések (veszélyes termékek kiszűrése, gyermekjátékok biztonságossága) betartásának átfogó, országos ellenőrzésére is.

Az egyes ellenőrzések hatékony lefolytatása érdekében minden témavizsgálathoz kapcsolódóan részletes szakmai útmutató készül a vármegyei kollégák részére, amely tartalmazza azon szakmai elvárásokat, amelyek az egységes jogalkalmazás érdekében szükségesek. A szakmai útmutató vonatkozásában minden témavizsgálat előtt online

értekezletet tartanak, amelyről emlékeztető készül, amelyet később megküldenek a kormányhivatali kollégák részére, ezáltal is segítve az egyes ellenőrzések szakszerű lebonyolítását. A szakmai elvárások ismertetését követően indul a mintavételezés, amelyet a területi szinten működő vármegyei kormányhivatalokon belül dolgozó fogyasztóvédelmi, piacfelügyeleti hatáskörben eljáró kollégák valósítanak meg.

A hatósági mintavétel

Mindenekelőtt annak tisztázása szükséges, hogy a fogyasztóvédelmi szakterület is az úgynevezett kettős irányítás rendszerében működik. Ez azt jelenti, hogy a hatósági ellenőrzési szakaszt megindító cselekményt, vagyis piacfelügyeleti eljárások tekintetében a mintavételezést a vármegyei kormányhivatalok végzik, akik fölött a munkáltatói jogokat a területi közigazgatásért felelős minisztérium, vagyis a Miniszterelnökség gyakorolja, míg a szakmai irányítást a fogyasztóvédelemért felelős minisztérium, vagyis a Nemzetgazdasági Minisztérium látja el, ez adja a rendszer kettősségét.

Piacfelügyeleti eljárások esetében fontos elhatárolási szempont, hogy az adott hatósági ellenőrzés mintavételezéssel történik, vagy teljes, úgynevezett piacfelügyeleti ellenőrzésről beszélünk. Tisztán hatósági mintavételezésen alapuló ellenőrzés esetében cél, hogy a hatósági ellenőrzés során már eleve a nem megfelelő termékeket mintavételezzék, amelyek várhatóan nem teljesítik a termékbiztonsági vizsgálaton az alkalmazandó termékbiztonsági szabvány szerinti előírásokat. A piacfelügyeleti ellenőrzés esetében ugyanakkor komplexebb, formális nem megfelelésre is kiterjedő ellenőrzésről beszélünk. Ezekben az esetekben az adott termékkörhöz tartozó dokumentációt (használati-kezelési útmutatót, műszaki dokumentációt stb.) is ellenőrzik. Piacfelügyeleti eljárások tekintetében a hatósági mintavételt az adott témavizsgálat témafelelőseivel történő alapos konzultáció előzi meg. Ez azért szükséges, hogy az egyes vármegyei kormányhivatalok ne ugyanazon terméket mintázzák az adott témavizsgálat keretében. A hatósági mintavétel történhet hagyományos értékesítési helyszíneken (bevásárlóközpontok, piacok, vásárok), illetve az online térben (webáruházak). Online piacfelügyelet esetében indokolt, hogy az eljáró vármegyei kormányhivatali munkatárs személyes átvétel keretében állítsa ki a hatósági mintavételről készült jegyzőkönyvet. Azonban ez az opció számos webáruház esetében nem lehetséges.

A laboratóriumi vizsgálat

A mintavételezéssel egybekötött piacfelügyeleti eljárások alapját képezik az egyes laboratóriumi vizsgálatok. A laboratóriumi vizsgálati jegyzőkönyv a piacfelügyeleti hatósági eljárás alapja, a vizsgálati jegyzőkönyv adekvátan megjeleníti a gazdasági szereplő (gyártó, importőr, logisztikai szolgáltató, forgalmazó) által elkövetett jogsértést. Az adott jogsértést minden esetben a gazdasági szereplő szakmai gondossága fényében érdemes vizsgálni.

A Nemzetgazdasági Minisztérium fogyasztóvédelmi és piacfelügyeleti feladatait két, önálló vizsgálati tevékenységet is folytató laboratórium, az akkreditált Élelmiszer és Vegyipari Laboratórium, valamint az akkreditált Mechanikai és Villamos Laboratórium segíti. A laboratóriumi vizsgálati tevékenység a fogyasztóvédelmi és piacfelügyeleti ellenőrzések hatékonyságát, eredményességét, szakszerűségét biztosítja, szemmel nem látható, laikusok által meg nem állapítható termékbiztonsági és minőségi hibák esetében. Az állami fenntartású laboratóriumok előnye, hogy a mérésekért a kormányhivataloknak nem kell vizsgálati költséget fizetniük, ami az ügyintézés gyorsaságát, hatékonyságát jelentősen növeli. A biztonsági vagy minőségi hibával érintett termékek esetén a jogsértésért felelős cég viseli a vizsgálat költségeit.

Az Élelmiszer és Vegyipari Laboratórium akkreditált vizsgálólaboratórium, amely 211 szabványos és saját módszer szerinti 270 vizsgálati területtel rendelkezik. A laboratórium teljes körű, 5 évenként esedékes újraakkreditálása 2022-ben zajlott le. A vizsgálók létszáma 8 fő.

A laboratórium fő tevékenysége a piacfelügyeleti és fogyasztóvédelmi vizsgálatok végzése a Fogyasztóvédelmi Piacfelügyeleti Főosztály megbízásából, illetve a saját kezdeményezésű témavizsgálatok esetén a kormányhivatalok megbízásából, ebben az esetben a laboratóriumra hárul a kormányhivatalok mintavételezésének koordinálása is.

A vizsgálati eredményeket biztonsági szempontból és a termékeken feltüntetett jelölések szempontjából, a hatályos jogszabályok, szabványok alapján értékelik.

A laboratórium termék-összehasonlító vizsgálatokat is végez, 2022-ben 15 fehér falfesték összehasonlító tesztjét készítette el.

A laboratórium segítséget nyújt a vármegyei kormányhivatalokhoz érkező közérdekű bejelentések kivizsgálása kapcsán is: tanácsot ad az esetleges hatósági mintavételezés szükségességéről, és méri a beérkező mintákat.

A laboratórium szabad kapacitás esetén külső megbízásra is vállal vizsgálatokat, ezek az összes vizsgálat mindössze 2-3%-át teszik ki.

Mindezeken túlmenően a laboratóriumok oktatási feladatokat is ellátnak évek óta. A laboratóriumba látogató általános, középiskolás és egyetemista diákcsoportok közvetlenül a szakértőktől hallhatják a piacfelügyeleti tevékenység lépéseit, a laboratóriumi vizsgálatok jelentőségét, valamint konkrét vizsgálatok bemutatása útján tapasztalhatják meg a veszélyes anyagok kimutatását.

A Mechanikai és Villamos Laboratórium feladata annak megállapítása, hogy a piacfelügyeleti eljárásba bevont termékek megfelelnek-e a vonatkozó jogszabályokban és szabványokban előírt biztonsági követelményeknek. Az általa végzett tevékenység biztosítja a fogyasztóvédelmi eljárások alapját a villamos termékek, gyermekjátékok és egyéb fogyasztási cikkek vonatkozásában. A laboratórium által kiadott vizsgálati jegyzőkönyv alapján készül el az adott termék kockázatértékelése, amely alapján a kormányhivatalok lefolytatják az eljárásokat.

A Mechanikai és Villamos Laboratórium mint akkreditált laboratórium 47 szabvány szerinti 85 vizsgálati területtel rendelkezik:

- Főbb termékbiztonsági vizsgálatok: díszvilágítási füzérek, kültéri és beltéri fényfüzérek, hordozható lámpák, gyermeklámpák, kempinglámpák, akkumulátoros lámpák, helyhez kötött lámpák, ventilátorok és helyiségfűtők, elosztók, hosszabbítók, szendvicssütők, főzőlapok, grillek, kenyérpíritók, vízmelegítők, hajformázó készülékek, univerzális akkumulátortöltők, porszívók teljesítményfelvétele, akvarisztikai berendezések, okosórák, fitneszkarkötők, e-rollerek, hoverboardok, robotporszívók, robotfűnyírók, villamosfűtésű szerszámok, légnedvesítők, aromadiffúzorok, öngyújtók, 3 év alatti gyermekeknek készített játékok, gyermekeknek szánt maszkok és jelmezek, játszószőnyegek, játék babák, játék babakocsik, babaszettek, fa- és műanyag játékok, felfújható vízijátékok, akusztikus játékok, plüssjátékok, lövedékes játékok, hinták és csúszdák, mágneses játékok, csörgők, léggömbök, gyermek tömegét hordozó játékok és elektromos gyermekautók, gyermekgondozási cikkek (úszást segítő termékek, etetőszék, bábikomp, cumi, rágóka), csecsemő- és kisgyermekruházati termékek, lábbelik, sporteszközök (kerékpár, roller, görkorcsolya, gördeszka), bútorok (gyermekbútorok, kerti bútorok), lézermutatók.
- Főbb energiahatékonysági vizsgálatok: kapszulás kávéfőzők, mikrohullámú sütők monitorok, mini hifitornyk.
- Megtévesztő jelölések vizsgálata: fényforrások.

A kockázatértékelés folyamata

Mivel a termékbiztonság önmagában nehezen definiálható fogalom, ezért a jogalkotók sem a termékbiztonság, hanem a biztonságos termék fogalmát határozták meg a következők szerint: „Minden olyan termék, amely a szokásos vagy ésszerűen előrelátható használati feltételek mellett nem jelent veszélyt, vagy kizárólag a termék használatával összeegyeztethető, elfogadhatónak tekinthető, az egészség és a biztonság szempontjából a legkisebb veszélyt jelenti.”¹¹

A biztonságos termék ellentéte természetesen a veszélyes termék. A kettő között azonban egy széles határsáv húzódik, amelyben a termék elhelyezkedését csakis *kockázatértékeléssel* lehet meghatározni. A kockázatértékelés lényege, hogy a sérülés súlyosságában kifejezett veszélynek a (törtként megadott) valószínűséggel való kombinálásából megkapjuk a kockázat mértékét, amint azt az 1. táblázat is mutatja.

A táblázatban szereplő 1, 2, 3 és 4-es számok egy adott fajtájú (például égési, vágási stb.) sérülés súlyosságát jelentik növekvő mértékben, a törtszámok pedig a sérülés bekövetkezésének forgatókönyv alapján meghatározott teljes valószínűségét.

Tekintettel arra, hogy a piacfelügyeleti hatóságok által alkalmazott jogkövetkezményeknek hatékonyak, arányosnak és kellően visszatartó erejűnek kell lenniük, ezért a kockázatértékelés eredménye felhasználható a *hatósági intézkedések* meghozatalakor.

1. táblázat: *Kockázatértékelési mátrix*

A sérülés valószínűsége a termék előrelátható élettartama alatt		A sérülés súlyossága			
		1	2	3	4
Nagy ↓ Kicsi	> 50%	Nagy kockázat	Súlyos kockázat	Súlyos kockázat	Súlyos kockázat
	> 1/10	Közepes kockázat	Súlyos kockázat	Súlyos kockázat	Súlyos kockázat
	> 1/100	Közepes kockázat	Súlyos kockázat	Súlyos kockázat	Súlyos kockázat
	> 1/1000	Kis kockázat	Nagy kockázat	Súlyos kockázat	Súlyos kockázat
	> 1/10 000	Kis kockázat	Közepes kockázat	Nagy kockázat	Súlyos kockázat
	> 1/100 000	Kis kockázat	Kis kockázat	Közepes kockázat	Nagy kockázat
	> 1/1 000 000	Kis kockázat	Kis kockázat	Kis kockázat	Közepes kockázat
	< 1/1 000 000	Kis kockázat	Kis kockázat	Kis kockázat	Kis kockázat

Megjegyzés: A sérülés súlyossága a sérülési forgatókönyv alapján van meghatározva.

Forrás: 2010/15/EU bizottsági határozat, 4. táblázat

¹¹ Pftv. 2. § (1) bekezdés.

A Pftv. 15. § (4) bekezdése alapján, ha a piacfelügyeleti hatóság a piacfelügyeleti ellenőrzés során megállapítja, hogy a termék nem felel meg a piacfelügyeleti törvényben, európai uniós jogi aktusokban vagy jogszabályokban foglalt követelményeknek, jogosult:

- a) a termék használatából származó veszélyre vonatkozó figyelmeztető tájékoztatás elhelyezését előírni;
- b) széles körű tájékoztatást elrendelni úgy, hogy a termék használatából származó veszélyről időben és megfelelő módon – szükség esetén a rádiós vagy audiovizuális lineáris médiaszolgáltatásban vagy sajtótermékekben – a fogyasztók vagy a felhasználók értesüljenek;
- c) a termék forgalomba hozatalát, reklámozását korlátozni vagy megtiltani, és a tilalom betartásához szükséges kísérő intézkedéseket bevezetni;
- d) a már forgalomba hozott termék forgalomból való kivonását elrendelni, és előírni az erről való tájékoztatást a b) pontban meghatározott módon;
- e) elrendelni a termék visszahívását, vagy – ha ez indokolt – a gazdasági szereplőkkel együttműködve megszervezni a termék visszahívását a fogyasztóktól vagy a felhasználóktól, illetve megsemmisítését környezetvédelmi szempontok figyelembevételével, valamint ellenőrizni ezek végrehajtását;
- f) határidő kitűzésével a feltárt hibák, hiányosságok megszüntetésére kötelezni a gazdasági szereplőt;
- g) a jogszerű állapot helyreállításáig feltételhez kötni vagy megtiltani a termék forgalmazását, értékesítését;
- h) bírságot kiszabni.

A korábbi évek hatósági tapasztalatai alapján kijelenthető, hogy gazdasági szereplők esetében leginkább hatékony jogkövetkezményként a bírság alkalmazását említhetjük. Jelenleg a fogyasztóvédelmi és a piacfelügyeleti hatósági eljárások során jellemzően alacsonyabb összegű bírságokat szabnak ki, még abban az esetben is, ha termékbiztonsági szempontból veszélyes termékek forgalomból való kivonásáról határoznak. A hatályos jogszabályi környezetben [lásd: Pftv. 16. § (2) bekezdése] főszabályként ugyanis 15 000 forint a bírság alsó határa, és csak az elektronikus kereskedelemmel összefüggő, ismételt jogsértésekre ír elő szigorúbb, legalább 200 000 forintos minimum bírságösszeget a jogszabály. (Az elektronikus kereskedelem területén megvalósuló jogsértésekre tehát már eddig is magasabb szankciókat írt elő az Fgytv.) A 100 000 forint alatt kiszabott bírságok azonban semmiképpen sem kellően visszatartó erejűek, ezt a tapasztalatok is egyértelműen igazolják.

Abban az esetben, ha a gyártó, importáló vagy a forgalmazó felismeri, hogy az általa forgalmazott termék valamilyen szempontból veszélyt jelent a fogyasztókra nézve, köteles a veszélyes terméket a forgalomból kivonni, visszahívni (*korrekciós intézkedés*), továbbá köteles erről haladéktalanul tájékoztatni a gyártót, az importőrt, valamint az illetékes piacfelügyeleti hatóságot is, megjelölve az intézkedések szükségességének okát, a megtett intézkedéseket, valamint azok eredményét.

Ha a fogyasztó úgy ítéli meg, hogy az általa vásárolt nem élelmiszer-jellegű termék az egészségére vagy a biztonságára veszélyt jelenthet, vagy a termék használata már balesetet, sérülést, egészségkárosodást okozott, a termékre vonatkozóan *közérdekű bejelentést* tehet az illetékes vármegyei kormányhivatalnál. A hatóság a közérdekű bejelentés alapján hivatalból eljárást indít, és indokolt esetben a termék biztonságosságának, valamint megfelelőségének ellenőrzése céljából mintát vesz.

Fogyasztóvédelmi és piacfelügyeleti eredmények

Bármely szakpolitikai terület hatékonyságát az általa elért eredmények ismertetésén keresztül érdemes vizsgálni. A piacfelügyeleti szakterület eredményeit egyrészt a már forgalomban lévő veszélyes termékek kiszűrése jelenti. Másfelől azonban érdemes azokat a nem megfelelő termékeket is megemlíteni, amelyek forgalmazását a vámhatósággal együttműködésben, szintén az eljáró piacfelügyeleti hatóság rendelte el. E kettő indikátor mutatja leginkább a szakterület uniós viszonylatban is kiemelkedő, hatékony munkavégzését.

Együttműködés a vámhatósággal

A piacfelügyelet – vagyis a hatóság tevékenysége és meghozott intézkedései a termékek megfelelőségének és biztonságosságának érdekében – legnagyobb hatékonysága azzal érhető el, ha a nem megfelelő és/vagy nem biztonságos termékeket már eleve nem hozzák forgalomba az Európai Unió piacán. A vámriasztások rendszere a harmadik (EU-n kívüli) országokból származó termékek körében hivatott megakadályozni a követelményeknek nem megfelelő termékek uniós piacra való bejutását.

Amennyiben egy harmadik országból származó termék importőre szabad forgalomba bocsátási vámeljárást kezdeményez a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál (a továbbiakban: NAV), amelynek során gyanú merül fel a termék megfelelősége

és biztonságossága tekintetében, úgy a NAV munkatársai a szabad forgalomba bocsátási vámeljárást felfüggesztik, és vámriasztást (piacfelügyeleti értesítést) küldenek a hatáskörrel rendelkező piacfelügyeleti hatóság felé eljárás lefolytatása céljából.

A vámriasztások jelentős adminisztrációs terhet jelentenek, ezért az indokolatlan riasztások számának csökkentése érdekében a NAV-val együttműködve már évekkel ezelőtt kialakították az előértesítések rendszerét. Ennek lényege, hogy a NAV előzetes értékelés céljából megküldi a kérdéses termékről készült fotókat, illetve az importőr által benyújtott dokumentációt a piacfelügyeleti hatóság részére. A hatóságnál megvizsgálják, hogy rendelkeznek-e hatáskörrel a terméket illetően (ha nem, akkor az előértesítést továbbítják a hatáskörrel rendelkező hatóság felé), ellenőrzik a vámriasztás indokoltságát és visszajeleznek a vámhatóság részére. A mindennapi tapasztalatok alapján sokszor egy-egy termék vonatkozásában nehézkes a konkrét piacfelügyeleti hatáskör megállapítása.

A hatékonyság növelése céljából 2019-ben a NAV-val és a Budapest Főváros Kormányhivatala Fogyasztóvédelmi Főosztállyal együttműködve közös akciót indítottunk annak érdekében, hogy még több nem megfelelő, illetve veszélyes importtermék EU-ba való behozatalát akadályozhassuk meg. Így a hagyományos, illetve online üzletekben végzett ellenőrzésekhez képest jobb hatékonyságot érhetünk el, nagyobb mennyiségű áruval kapcsolatban intézkedhetünk. 2024-ben is meghatározott termékcsoportokat jelöltünk ki.

Az importforgalom az érintett termékkörök vonatkozásában 2021-re lecsökkent az akcióba bevont vámigazgatóságokon. Ennek egyik oka, hogy az importőrök a vámügyintézkést áttették más (vár)megyékbe (vagy akár más uniós országokba).

2023-ban ötödik alkalommal került sor arra, hogy a fogyasztóvédelmi hatóság a vámhatósággal együttműködött előre meghatározott termékkörök fokozott figyelmében. Konkrét termékcsoportokat jelen tanulmány nem kíván megnevezni, mivel azok vámszakmai oldalról vámtitoknak minősülnek.

Az elmúlt 4 év összesített adatait a 2. táblázat szemlélteti.

A fenti számokból is világosan látható, hogy a piacfelügyeleti tevékenység akkor tekinthető a leghatékonyabbnak, ha a nem megfelelő termék eleve be sem kerül az unió piacára, hanem a vámhatárokon már megállították azt. Ennek érdekében az Nemzeti Gazdasági Minisztérium piacfelügyeleti szakterületének talán legfontosabb partnere a NAV vámszakmai területe, ez a fenti számokból is tökéletesen kirajzolódik, mivel számszerűsítve a két szerv hatékony együttműködésének köszönhetően lehetséges a legnagyobb számban megtiltani, hogy a nem megfelelő termékek az EU területén szabad forgalomba kerüljenek.

2. táblázat: Összesített adattáblázat

Ellenőrzési adatok összesítése		Ellenőrzött (db)	Kifogásolt (db)	Kifogásolási arány (%)
2019	vám	361 347	344 899	95%
2020	vám	27 602 724	5 682 478	21%
2021	vám	3 445 636	194 440	6%
2022	vám	3 490 879	839 638	24%

Forrás: A szerző szerkesztése

2022-es Safety Gate eredmények

Az Európai Unió Gyors Tájékoztatási Rendszer, korábbi megnevezése szerint RAPEX-rendszer¹² az Európai Bizottság által működtetett, nem élelmiszer-jellegű veszélyes termékeket tartalmazó adatbázis. E riasztási rendszer segítségével szükség esetén gyors beavatkozás érhető el, ugyanis az adott tagállami piacfelügyeleti hatóság gyorsan el tudja távolítani a kereskedelmi forgalomból a kockázatos termékeket. Ha a nemzeti piacfelügyeleti hatóságok saját piacaikon olyan terméket találnak, amelyet veszélyesnek minősítenek, riasztják egymást és az Európai Bizottságot. A riasztásokat a fent említett riasztási rendszeren (Safety Gate – RAPEX) keresztül juttatják célba. Az értesítésekben szerepel az érintett termék típusa, a feltárt kockázat és a piaci forgalomba hozatal megakadályozása vagy korlátozása érdekében nemzeti szinten tett intézkedések ismertetése.

Jelenleg 30 ország vesz részt a munkájában, az Európai Unió valamennyi tagállama kötelezően, valamint Izland, Liechtenstein és Norvégia. 2022-ben a Magyarország által beküldött összes riasztás 139 darab volt. A beküldött riasztások termékkörönkénti megoszlását a 3. táblázat szemlélteti.

A beküldött 139 riasztás a kockázat súlyossága alapján 112 esetben súlyos kockázatú 22 esetben nagy vagy közepes kockázatú termék volt. 5 terméknel hiányoztak a pontos termékazonosító adatok, ezért információként kerültek be a Safety Gate – RAPEX adatbázisába, segítve ezzel más tagállamok piacfelügyeleti hatóságainak munkáját.

2022-ben a hazánk által beküldött 139 veszélyes termék a következő termékcsoportokra tagolódott: a riasztások 29%-át játékok, 49%-át villamossági termékek (25% elektromos termék, 18% díszvilágítási fűzér, 6% világítóberendezés), 13%-át ruházati

¹² A rendszert az általános termékbiztonságról szóló 2001/95/EK irányelv 12. cikke hozta létre, részletes működésének részletes szabályait a Bizottság (EU) 2019/417 végrehajtási határozata tartalmazza.

3. táblázat: *Safety Gate (RAPEX-) statisztika, 2022*

<i>Termékcsoport</i>	<i>Összes (db)</i>	<i>A12 súlyos kockázat</i>	<i>A11 nagy kockázat</i>	<i>INFO</i>	<i>Összes (%)</i>	<i>A12 súlyos kockázat</i>	<i>A11 nagy kockázat</i>	<i>INFO</i>
Játékok	40	31	7	2	28,78%	27,68%	31,82%	40,00%
Elektromos készülékek	35	23	12	0	25,18%	20,54%	54,55%	0,00%
Díszvilágítási füzérek	25	21	2	2	17,99%	18,75%	9,09%	40,00%
Ruházat	18	18	0	0	12,95%	16,07%	0,00%	0,00%
Világító-berendezések	8	7	1	0	5,76%	6,25%	4,55%	0,00%
Lézerpointerek	5	4	0	1	3,60%	3,57%	0,00%	20,00%
Gépek	4	4	0	0	2,88%	3,57%	0,00%	0,00%
Egyéni védőeszközök	3	3	0	0	2,16%	2,68%	0,00%	0,00%
Gépjármű	1	1	0	0	0,72%	0,89%	0,00%	0,00%
<i>Összesen:</i>	<i>139</i>	<i>112</i>	<i>22</i>	<i>5</i>	<i>100,0%</i>	<i>100,0%</i>	<i>100,0%</i>	<i>100,00%</i>

Forrás: a szerző szerkesztése

termékek, 4%-át a lézerpointerek, 3%-át a gépek, 2%-át az egyéni védőeszközöknek számító légzésvédő maszkok és további 1%-át az 1 db gépjármű bejelentése tette ki.

A játékoknál például a műanyag játék babák lágyító (ftalát) tartalma jelentette a kockázatot, a lövedékes játékoknál jellemzően a szemsérülés volt a vezető kockázat. A csörgő, sípoló játékoknál és a lövedékes játékok tapadókorongja esetén a fulladás kockázata lépett fel a leváló kis alkatrészek miatt. Az elemes játékok esetén a könnyen hozzáférhető és lenyelhető gombelem okozhatott volna bélirritációt vagy fulladást.

A villamossági termékek közül az elektromos berendezések csoportjába tartozó hajszárítók, hosszabbítók, elektromos főzőlapok és légtisztító készülékek jelentettek áramütésveszélyt a felhasználókra, de a tűz és az égés kockázata is megjelent. A bejelentett díszvilágítási füzérek és a világítóberendezések szintén áramütés-, tűz- és égési kockázatot jelentettek.

A ruházati termékekhez tartozó bébi- és kisgyerekruhákön és -cipőkön a könnyen leváló és lenyelhető apró díszítések hordozták a fulladás kockázatát.

A kiszűrt lézerpointerek látáskárosodási kockázatot, a gépekhez tartozó elektromos rollerek sérülési, illetve tűz- és égési, az aszinkronmotor áramütés-, a sarokcsiszoló vágási és sérülési kockázatot jelentett. A légzésvédő maszkok szűrőképesége nem volt megfelelő, a bejelentett gépjármű tűz- és égési kockázatot hordozott.

Hálózatiásodás az európai piacfelügyelet területén

Ebben a fejezetben bemutatjuk a piacfelügyelet területén az európai hálózatiásodás legfontosabb jellemzőit. Kirajzolódik, hogy a fogyasztóvédelmi szakpolitika részét képező piacfelügyelet területén az európai nagy hálózatok és szakmai együttműködési struktúrák egy egységes európai piacfelügyeleti mechanizmust hoznak létre.

Az ICSMS-rendszer

A korábbi fejezetekben ismertettük, hogy a piacfelügyelet egy rendkívül széttagolt, sokszereplős tevékenység, mind az ellenőrző hatóságok, mind az ellenőrizendő termékkörök összetettségében. A piacfelügyeleti eljárásokban a hatóságok közötti információmegosztás, az eljárások sikeressége érdekében kulcsfontosságú. Ezt az ismérvet, természetesen, az Európai Unió is hamar felismerte. A közvetett, illetve közvetlen végrehajtás jelensége¹³ a piacfelügyeleti szakterületen is megjelenik. Már a 2008. július 9-i 765/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet¹⁴ 23. cikke is egy általános információs támogatási rendszert határoz meg. Eszerint a Bizottság általános elektronikus archiválási és információcsere-rendszert alakít ki és működtet a piacfelügyeleti tevékenységekre és programokra, valamint a harmonizált közösségi jogszabályoknak való nem megfeleléssel kapcsolatos információkra vonatkozó kérdésekben. A kommunikációs rendszer megnevezése ICSMS (Information and Communication System for Market Surveillance), vagyis Piacfelügyeleti Információs és Kommunikációs Rendszer (a továbbiakban: ICSMS). Az ICSMS pozícióját megerősítette a piacfelügyeletről és a termékek megfelelőségéről, valamint a 2004/42/EK irányelv, továbbá a 765/2008/EK és a 305/2011/EU rendelet módosításáról szóló, 2019. június 20-i (EU) 2019/1020 európai parlamenti és tanácsi rendelet. A rendelet 34. cikke értelmében a Bizottság az uniós harmonizációs jogszabályok¹⁵ végrehajtásával kapcsolatos ügyekre vonatkozó információk rendszerezett összegyűjtésére, feldolgozására és tárolására szolgáló információs és kommunikációs

¹³ Lásd bővebben: SZEGEDI 2018: 137.

¹⁴ 765/2008/EK rendelet a termékek forgalmazása tekintetében az akkreditálás és piacfelügyelet előírásainak megállapításáról és a 339/93/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről.

¹⁵ Az uniós harmonizációs jogszabályok listáját lásd: a piacfelügyeletről és a termékek megfelelőségéről, valamint a 2004/42/EK irányelv, továbbá a 765/2008/EK és a 305/2011/EU rendelet módosításáról szóló, 2019. június 20-i (EU) 2019/1020 európai parlamenti és tanácsi rendelet I. mellékletében. A melléklet 70 jogszabályt sorol fel.

rendszert fejleszt ki és tart karban azzal a céllal, hogy javítsa az adatok tagállamok közötti megosztását, többek közt információkérés céljából is, átfogó áttekintést nyújtva a piacfelügyeleti tevékenységekről, eredményekről és a tendenciákról. A rendszerhez a Bizottság, a piacfelügyeleti hatóságok, az összekötő hivatalok és a 25. cikk (1) bekezdése szerint kijelölt hatóságok férnek hozzá. A Bizottság kidolgozza és karbantartja e rendszer nyilvános felhasználói interfészét, ahol a végfelhasználók számára kulcsfontosságú információkat biztosítanak a piacfelügyeleti tevékenységekről. Az ICSMS célja, hogy a termékbiztonsággal kapcsolatos információk minden tagország számára a lehető leghatékonyabban, gyorsan elérhetővé váljanak, illetve a vizsgálat alá vont termékekről naprakész nemzetközi adatbázis álljon a hatóságok rendelkezésére, a párhuzamosan végzett vizsgálatok és mintavételek elkerülése érdekében. Az eljáró hatóságnak az ICSMS-rendszerben rögzíteni szükséges a termékbiztonsággal kapcsolatos mintavételhez kötődő ügyek minden adatát, a mintavételtől az intézkedések megtételéig. Az ICSMS-rendszernek van egy *zárt része* – csak felhasználónévvel és jelszóval elérhető –, valamint egy bárki számára hozzáférhető, *nyilvános része*¹⁶ is, így hatékony eszköznek tekinthető a fogyasztók veszélyes termékekkel kapcsolatos tájékoztatása szempontjából is. Mára kijelenthető, hogy a Nemzetgazdasági Minisztérium – mint szakmai irányító – által koordinált valamennyi piacfelügyeleti témavizsgálat adatait felvitték a rendszerbe, ezáltal valamennyi uniós piacfelügyeleti társhatóság értesül ezekről. Abban az esetben például, ha a piacfelügyeleti hatósági eljárásban a forgalmazói lánc felderítése folyamán egy másik tagállamban letelepedett gazdasági szereplőt azonosítanak be, akkor az ügyet, az úgynevezett stafétabotot át kell adni (baton passing) a joghatósággal rendelkező másik tagállam piacfelügyeleti hatósága részére, amely köteles megtenni a szükséges intézkedéseket. Vagyis az ICSMS-rendszer segítségével egy uniós szintű egységes piacfelügyeleti közigazgatási tér kialakulása kezdődött el.

Az igazgatási együttműködési csoportok, vagyis az AdCo-k

A piacfelügyeleti közigazgatási térség következő megjelenési formájának tekinthetők az úgynevezett igazgatási együttműködési csoportok (Administrative Cooperation Groups, AdCos), más néven AdCo-k. Az EU harmonizált jogszabályainak hatálya alá tartozó termékek szabadon áramolhatnak az egységes piacon. Jelenleg 70 uniós jogszabály (rendelet, irányelv) szabályozza a harmonizált termékköröket, e termékkörök

¹⁶ Az ICSMS nyilvános felületét lásd: <https://webgate.ec.europa.eu/icsms/public/consumer.jsp?locale=en>

ellenőrzéséért nemzeti szinten természetesen az adott tagállam piacfelügyeleti hatósága, illetve hatóságai felelősek. Evidens, hogy a belső piac zavartalan működése érdekében az egyes tagállamok piacfelügyeleti hatóságai közötti szakértői szintű együttműködés kulcsfontosságú. Ezen együttműködés a piacfelügyeleti hatóságok informális csoportjain, az igazgatási együttműködési csoportokon keresztül valósul meg. Az adott ágazatban hatáskörrel rendelkező tagállami piacfelügyeleti hatóság képviseli Magyarországot ezeken az üléseken. Az AdCo-k évente többször találkoznak annak érdekében, hogy megvitassák az adott termékcsoport vonatkozásában felmerülő legfontosabb piacfelügyeleti kérdéseket, ezáltal biztosítsák a hatékony, átfogó és egységes piacfelügyeletet az adott szektorban; minden AdCo vonatkozásában az Európai Bizottság képviselője is jelen van. A csoport elnökségét rotációs rendszerben más-más tagállami szakértő látja le. Bizonyos esetekben az AdCo ülésein az adott iparág szereplői, neves vizsgálólaboratóriumok, illetve ellenőrző és tanúsító szervezetek képviselői is részt vesznek. Az igazgatási együttműködési csoportok konkrét feladataikat az Európai Parlament és a Tanács termékek forgalmazása tekintetében a piacfelügyeletről és a termékek megfelelőségéről, valamint a 2004/42/EK irányelv, továbbá a 765/2008/EK és a 305/2011/EU rendelet módosításáról szóló 2019/1020 rendelete 32. cikkének (2) bekezdése alapján látják el:

- megkönnyítik a hatáskörükbe tartozó területen az uniós harmonizációs jogszabályok egységes alkalmazását azzal a céllal, hogy a belső piac egészében növekedjen a piacfelügyelet hatékonysága;
- előmozdítják a piacfelügyeleti hatóságok és a hálózat közötti kommunikációt, és kialakítják a piacfelügyeleti hatóságok közötti kölcsönös bizalmat;
- kialakítják és összehangolják a közös projekteket, úgymint a határokon átnyúló közös piacfelügyeleti tevékenységeket;
- hatékony piacfelügyeletet szolgáló közös gyakorlatokat és módszertanokat fejlesztenek ki;
- tájékoztatják egymást a nemzeti piacfelügyeleti módszerekről és tevékenységekről, valamint fejlesztik és előmozdítják a bevált gyakorlatokat;
- azonosítják a piacfelügyelettel kapcsolatos közös érdeket érintő kérdéseket, és javaslatot tesznek az elfogadandó közös megközelítésekre;
- megkönnyítik a termékek ágazatspecifikus értékelését, és ezen belül a kockázatértékelést, a vizsgálati módszereket és eredményeket, a legfrissebb tudományos fejleményeket és az ellenőrzési tevékenységek szempontjából releváns egyéb szempontokat.

A 4. táblázat összefoglalja, hogy jelenleg milyen igazgatási együttműködési csoportok működnek.

4. táblázat: Igazgatási-együtműködési csoportok

Az igazgatási együttműködési csoport megnevezése	Kapcsolódó harmonizációs jogszabály
A robbanásveszélyes légkörben való használatra szánt felszerelések és védelmi rendszerek – ATEX	Az Európai Parlament és a Tanács 2014/34/EU irányelve (2014. február 26.) a robbanásveszélyes légkörben való használatra szánt felszerelésekre és védelmi rendszerekre vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizációjáról
Kötélpályák – CABLE	Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/424 rendelete (2016. március 9.) a kötélpálya-létesítményekről és a 2000/9/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (EGT-vonatkozású szöveg)
Polgári felhasználású robbanóanyagok – CIVEX	Az Európai Parlament és a Tanács 2014/28/EU irányelve (2014. február 26.) a polgári felhasználású robbanóanyagok forgalmazására és ellenőrzésére vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizációjáról (átdolgozás) (EGT-vonatkozású szöveg)
Építési termékek – CPR	Az Európai Parlament és a Tanács 305/2011/EU rendelete (2011. március 9.) az építési termékek forgalmazására vonatkozó harmonizált feltételek megállapításáról és a 89/106/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről
Pilóta nélküli légi jármű rendszer – DRONES	Az Európai Parlament és a Tanács 305/2011/EU rendelete (2011. március 9.) az építési termékek forgalmazására vonatkozó harmonizált feltételek megállapításáról és a 89/106/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről
Környezetbarát tervezés – ECOD	Az Európai Parlament és a Tanács 2009/125/EK irányelve (2009. október 21.) az energiával kapcsolatos termékek környezetbarát tervezésére vonatkozó követelmények megállapítási kereteinek létrehozásáról
Elektromágneses összeférhetőség – EMC	Az Európai Parlament és a Tanács 2014/30/EU irányelve (2014. február 26.) az elektromágneses összeférhetőségre vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizálásáról
Energia címkézés – ENERLAB	Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1369 rendelete (2017. július 4.) az energia címkézés keretének meghatározásáról és a 2010/30/EU irányelv hatályon kívül helyezéséről
Műtrágyák – FERTIL	Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1009 rendelete (2019. június 5.) az uniós terménynövelő anyagok forgalmazására vonatkozó szabályok megállapításáról, az 1069/2009/EK és az 1107/2009/EK rendelet módosításáról, valamint a 2003/2003/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről
Gázkészülékek – GAR	Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/426 rendelete (2016. március 9.) a gáz halmazállapotú tüzelőanyag égetésével üzemelő berendezésekről és a 2009/142/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről

Felvonók és felvonókhoz készült biztonsági berendezések – LIFTS	Az Európai Parlament és a Tanács 2014/33/EU irányelve (2014. február 26.) a felvonókra és a felvonókhoz készült biztonsági berendezésekre vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizációjáról
Alacsony feszültségű irányelv – LVD	Az Európai Parlament és a Tanács 2014/35/EU irányelve (2014. február 26.) a meghatározott feszültséghatáron belüli használatra tervezett elektromos berendezések forgalmazására vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizációjáról
Mérőeszközök – MI	Az Európai Parlament és a Tanács 2014/32/EU irányelve (2014. február 26.) a mérőműszerek forgalmazására vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizálásáról; Az Európai Parlament és a Tanács 2014/31/EU irányelve (2014. február 26.) a nem automatikus működésű mérlegek forgalmazására vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizációjáról
Gépek – MACHINE	Az Európai Parlament és a Tanács 2006/42/EK irányelve (2006. május 17.) a gépekről és a 95/16/EK irányelv módosításáról (átdolgozás)
Tengerészeti eszközök – MED	Az Európai Parlament és a Tanács 2014/90/EU irányelve (2014. július 23.) a tengerészeti felszerelésekről és a 96/98/EK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről
Zaj – NOISE	Az Európai Parlament és a Tanács 2000/14/EK irányelve (2000. május 8.) a kültéri használatra tervezett berendezések zajkibocsátására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről
Nyomástartó berendezések –PED/SPVD	Az Európai Parlament és a Tanács 2014/68/EU irányelve (2014. május 15.) a nyomástartó berendezések forgalmazására vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizációjáról; Az Európai Parlament és a Tanács 2014/29/EU irányelve (2014. február 26.) az egyszerű nyomástartó edények forgalmazására vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizációjáról
Kozmetikumok – PEMSAC	Az Európai Parlament és a Tanács 1223/2009/EK rendelete (2009. november 30.) a kozmetikai termékekről
Egyéni védőeszközök – PPE	Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/425 rendelete (2016. március 9.) az egyéni védőeszközökről és a 89/686/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről
Pirotechnikai termékek – PYROTEC	Az Európai Parlament és a Tanács 2013/29/EU irányelve (2013. június 12.) a pirotechnikai termékek forgalmazására vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizációjáról
Kedvtelési célú vízi járművek és motoros vízi sporteszközök – RCD	Az Európai Parlament és a Tanács 2013/53/EU irányelve (2013. november 20.) a kedvtelési célú vízi járművekről és a motoros vízi sporteszközökről, valamint a 94/25/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről

Vegyianyagok – REACH	Az Európai Parlament és a Tanács 1907/2006/EK rendelete (2006. december 18.) a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH), az Európai Vegyianyag-ügynökség létrehozásáról, az 1999/45/EK irányelv módosításáról, valamint a 793/93/EGK tanácsi rendelet, az 1488/94/EK bizottsági rendelet, a 76/769/EGK tanácsi irányelv, a 91/155/EGK, a 93/67/EGK, a 93/105/EK és a 2000/21/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről
Rádióberendezések – RED	Az Európai Parlament és a Tanács 2014/53/EU irányelve (2014. április 16.) a rádióberendezések forgalmazására vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizációjáról és az 1999/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről
Egyes veszélyes anyagok alkalmazásának korlátozása – ROHS	Az Európai Parlament és a Tanács 2011/65/EU irányelve (2011. június 8.) egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról
Textilcímkézés – TEXTILE	Az Európai Parlament és a Tanács 1007/2011/EU rendelete (2011. szeptember 27.) a textilszál-elnevezésekről és a textiltermékek szálösszetételének ehhez kapcsolódó címkézéséről és jelöléséről, valamint a 73/44/EGK tanácsi irányelv, és a 96/73/EK és a 2008/121/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről
Játékok biztonságossága – TOYS	Az Európai Parlament és a Tanács 2009/48/EK irányelve (2009. június 18.) a játékok biztonságáról
Szállítható nyomástartó berendezések – TPED	Az Európai Parlament és a Tanács 2010/35/EU irányelve (2010. június 16.) a szállítható nyomástartó berendezésekről és a 76/767/EGK, 84/525/EGK, 84/526/EGK, 84/527/EGK és az 1999/36/EK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről
Gumiabroncsok címkézése – TYRES	Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/740 rendelete (2020. május 25.) a gumiabroncsok üzemanyag-hatékonyság és más paraméterek tekintetében történő címkézéséről, az (EU) 2017/1369 rendelet módosításáról és az 1222/2009/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

Forrás: [European Commission](#) [é. n.]

Az EUPCN bemutatása

A piacfelügyelet hálózatiassodási folyamatának vizsgálata során indokolt megemlíteni az Európai Parlament és a Tanács termékek forgalmazása tekintetében a piacfelügyeletről és a termékek megfelelőségéről, valamint a 2004/42/EK irányelv, továbbá

a 765/2008/EK és a 305/2011/EU rendelet módosításáról szóló 2019/1020 rendeletének 29. cikke alapján létrehozott úgynevezett európai uniós termékfelelősségi hálózatot (EU Product Compliance Network, a továbbiakban: EUPCN vagy hálózat).

A hálózat az összes tagállam képviselőiből, az egyes összekötő hivatalok (SLO – single liaison office) egy képviselőjéből és egy opcionális nemzeti szakértőből, az előző fejezetben bemutatott igazgatási együttműködési csoportok elnökeiből, valamint az Európai Bizottság képviselőiből áll. Fentebb már említettük, hogy Magyarország esetében a fogyasztóvédelemért felelős miniszter, vagyis a Nemzetgazdasági Minisztérium látja el az összekötő hivatal feladatait.

A Bizottság az EUPCN-en keresztül támogatja és ösztönzi a piacfelügyeleti hatóságok közötti együttműködést, és részt vesz a hálózat, annak alcsoportjai és az igazgatási együttműködési csoportok ülésein. Az EUPCN kéthavonta ülésezik, és éves intézkedési terv alapján végzi tevékenységét. A hálózat a 2019/1020 rendelet 31. cikkének (2) bekezdése alapján a következő feladatokat látja el:

- előkészíti, elfogadja és nyomon követi munkaprogramja végrehajtását;
- megkönnyíti a piacfelügyeleti tevékenységekre vonatkozó közös prioritások azonosítását, a termékek értékelésére, ezen belül a kockázatértékelésre, a vizsgálati módszerekre és eredményekre, a legfrissebb tudományos fejleményekre és az új technológiákra, a felmerülő kockázatokra és az ellenőrzési tevékenységek szempontjából releváns egyéb szempontokra, valamint a nemzeti piacfelügyeleti stratégiák és tevékenységek végrehajtására vonatkozó információk ágazatközi cseréjét;
- koordinálja az igazgatási együttműködési csoportokat és tevékenységüket;
- ágazatközi közös piacfelügyeleti és vizsgálati projekteket szervez, és meghatározza azok prioritásait;
- elvégzi a szakismeretek és a legjobb gyakorlatok cseréjét, különösen a nemzeti piacfelügyeleti stratégiák végrehajtása tekintetében;
- megkönnyíti a képzési programok szervezését és a személyzetcsereket;
- a Bizottsággal együttműködve tájékoztató kampányokat és önkéntes kölcsönös látogatási programokat szervez a piacfelügyeleti hatóságok között;
- megvitatja a határokon átnyúló kölcsönös segítségnyújtási mechanizmusok keretében felmerülő kérdéseket;
- hozzájárul a 2019/1020/EU rendelet hatékony és egységes alkalmazásának biztosítását célzó iránymutatás kidolgozásához;
- hozzájárul a piacfelügyelettel kapcsolatos egységes adminisztratív gyakorlatokhoz a tagállamokban;

- tanácsot ad és segítséget nyújt a Bizottság részére a RAPEX- és az ICSMS-rendszer továbbfejlesztésével kapcsolatos kérdésekben;
- előmozdítja a piacfelügyeleti hatóságok és az unió külső határain történő termékellenőrzésért felelős hatóságok közötti együttműködést, valamint a szakismeretek és a legjobb gyakorlatok e hatóságok közötti cseréjét;
- előmozdítja és megkönnyíti az egyéb érintett hálózatokkal és csoportokkal folytatott együttműködést annak érdekében, hogy feltérképezze az új technológiák használatának lehetőségeit a piacfelügyelet és a termékek nyomkövethetősége céljából;
- rendszeresen értékeli a nemzeti piacfelügyeleti stratégiákat, az első ilyen értékelésre 2024. július 16-ig kerül sor;
- a hálózat hatáskörébe tartozó egyéb ügyeket intéz annak érdekében, hogy hozzájáruljon az unión belüli piacfelügyelet hatékony működéséhez.

A fentiekből világosan látható, hogy a piacfelügyelet egy rendkívül összetett és fragmentált terület, amely vitathatatlanul az európai hálózatokra épül, és amely tevékenységével, a termékek megfelelőségének ellenőrzésével hatékonyan támogatja a belső piac operatív működését.

Felhasznált irodalom

European Commission [é. n.]: *Administrative Cooperation Groups (AdCos)*. Online: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/goods/building-blocks/market-surveillance/organisation/adcos_en

SZEGEDI László (2018): *Az európai közigazgatás fejlődése és szabályozása*. Budapest: Dialóg Campus.

Egyéb források

Jogszabályok

2012. évi LXXXVIII. törvény a termékek piacfelügyeletéről

6/2013. (I. 18.) Korm. rendelet a piacfelügyeleti tevékenység részletes szabályairól

182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről

1353/2022. (VII. 21.) Korm. határozat a fogyasztóvédelmi politikáról

10/2023. (VIII. 9.) IM utasítás az Igazságügyi Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról

Rendeletek

Az Európai Parlament és a Tanács 765/2008/EK rendelete (2008. július 9.) a termékek forgalmazása tekintetében az akkreditálás és piacfelügyelet előírásainak megállapításáról és a 339/93/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről

Az Európai Parlament és Tanács (EU) 2019/1020 rendelete (2019. június 20.) a piacfelügyeletről és a termékek megfelelőségéről, valamint a 2004/42/EK irányelv, továbbá a 765/2008/EK és a 305/2011/EU rendelet módosításáról

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/988 rendelete (2023. május 10.) az általános termékbiztonságról, az 1025/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet és az (EU) 2020/1828 európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 2001/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 87/357/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről

Határozatok

A Bizottság határozata (2009. december 16.) 2010/15/EU a 2001/95/EK irányelv (az általános termékbiztonságról szóló irányelv) 12. cikke alapján létrehozott Közösségi Gyors Tájékoztatási Rendszer (RAPEX) és a 11. cikke alapján létrehozott értesítési eljárás irányítására vonatkozó iránymutatások megállapításáról

A Bizottság (EU) 2019/417 végrehajtási határozata (2018. november 8.) az általános termékbiztonságról szóló 2001/95/EK irányelv 12. cikke alapján létrehozott Európai Unió Gyors Tájékoztatási Rendszer (RAPEX) és annak értesítési rendszere alkalmazására vonatkozó iránymutatások megállapításáról